

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/90/197-201>**İlahə Allahverdiyeva**

Naxçıvan Dövlət Universiteti

bakalavr

ilahallahverdiyeva306@gmail.com

COVID-19 QLOBAL SƏHİYYƏDƏ JURNALİSTLƏRİN ROLUNU NECƏ ORTAYA QOYDU

Xülasə

Məqalə COVID-19 zamanı jurnalistlərin fəaliyyətinin önəminə həsr edilmişdir. Burada COVID-19 pandemiyasının dünya ölkələri üzərində yaratdığı təsirlər, COVID-19-un səhiyyə təhlükəsizliyi problemini ortaya çıxarması koronavirus səbəbindən kommunikasiya zərurətinin artması haqqında bəhs edilir. Eyni zamanda məqalədə dövlətlərin daha güclü məhdudiyyətlər həyata keçirdiyi dövrdə jurnalistlərin cəmiyyətin öndə gedən peşə sahibləri kimi, fasiləsiz şəkildə ictimaiyyətin xidmətində dayanmaları haqqında geniş məlumat verilmişdir. Dünyanın yaşadığı pandemiya dövründə ictimaiyyəti dəqiq məlumatlandırmaq istiqamətində medianın açar rolunu oynaması ətraflı şəkildə araşdırılıb. Məqalədə koronavirus pandemiyası zamanı dünyada mətbuatın necə güclü vasitə olduğu və 4-cü hakimiyyət funksiyasının aktuallaşması öz əksini tapıb.

Açar sözlər: Covid-19, media, global problem, jurnalistika, kommunikasiya

İlahə Allahverdiyeva

Nakhchivan State University

bachelors

ilahallahverdiyeva306@gmail.com

Covid-19 is global how he revealed the role of journalists

Abstract

The article was devoted to the importance of the activities of journalists during COVID-19. It talks about the effects of the COVID-19 pandemic on the countries of the world, and the increased need for communication due to the coronavirus, which poses a health security problem. At the same time, the article provided extensive information about the continuous service of the public by journalists as leading professionals of the society during the period when the states implemented stronger restrictions. The media's key role in providing accurate information to the public during the pandemic that the world is experiencing has been examined in detail. The article reflects how the press is a powerful tool in the world during the coronavirus pandemic and the actualization of the function of the 4th government.

Keywords: Covid-19, media, global problem, journalism, communication

Giriş

2019-cu ilin dekabrında Çində meydana çıxan COVID-19 üç aydan sonra bütün dünyanı bürüyərək global problem yaratdı. Virus ölkələrin səhiyyə sisteminin, iqtisadiyyatının hansı səviyyədə olmasını göstərməklə yanaşı, dövlətlər arasındakı münasibətlərin də zəif yerlərini aşkara çıxardı. Virusla yoluxanların və ölənlərin sayı hər gün artmaqla yanaşı özünü bərabər bütün problemləri gətirirdi. Dövlətlər daha da güclü məhdudiyyət tədbirləri həyata keçirir, böyük şəhərlər karantinə alınır, vətəndaşların küçəyə çıxması qadağan edilirdi. Maliyyə bazarları çökür, iri şirkətlər, fabrik və zavodlar bağlanır, insanlar işsiz qalırdı. Dünya nəqliyyat sistemi demək olar ki, "iflic" vəziyyəti yaşayırdı. Təyyarə reysləri, avtomobil və qatarlarla yükdaşımalar çox az miqdarda həyata keçirilirdi. Bütün bu proseslər dünyanın nizamını pozmaqla bərabər, iqtisadiyyata da böyük və sağlması çətin zərbələr vururdu.

Son onilliklər ərzində dünya bir neçə dəfə qlobal xarakterli böhranlar yaşasa da, lakin heç bir böhran Çini və ABŞ-ı COVID-19 kimi “silkələməyib”. Asiyadan Afrikaya, Avropadan Amerikaya kimi dünya bu qədər narahatlıq, psixoloji gərginlik, iqtisadi və səhiyyə böhranı keçirməyib.

Soyuq müharibədən sonra siyasi müşahidəçilər dünyada təhlükəsizlik məsələsinin həll olunduğunu düşünürdülər. Lakin 11 sentyabr hadisələri, İŞİD kimi terror təşkilatının meydana çıxması və sair bu kimi məsələlər qlobal təhlükəsizliyin hələ də tam təmin olunmadığını göstərdi. COVID-19-un yaranması və dünyanı ağuşuna alması isə siyasi təhlükəsizliklə yanaşı, səhiyyə təhlükəsizliyinin də təminatının istənilən səviyyədə olmadığını ortaya qoydu (1).

COVID-19 fəlakət hesab olunur, ona görə ki, o, birlikdə yaşanan, kəskin başlanğıcı olan və zamanla məhdudlaşan potensial travmatik hadisədir. COVID-19 yayıldığı zaman düzgün kommunikasiyanın qurulmasına ehtiyac yarandı. İnsanların sağlamlıqlarını necə qorumaq haqqında bilmək hüququ var və bunun əsasında da onlar düzgün qərarlar qəbul etməlidirlər. Bir sözlə, effektiv risk kommunikasiyası nəinki həyatı xilas edir və xəstəlikləri azaldır, eləcə də ölkələrə və icmalara fəvqəladə hallar zamanı sosial, iqtisadi və siyasi sabitliyini qorumağa imkan verir. Düzgün və effektiv kommunikasiyanın qurulmasında medianın rolu isə əvəzsizdir (2).

Yarandığı vaxtdan kütləvi informasiya vasitələrinin yalnız bir məqsədi olub-cəmiyyəti məlumatlandırmaq. Dünyanın yaşadığı pandemiya dövründə də media ictimaiyyəti dəqiq məlumatlandırmaq istiqamətində öz açar rolunu saxladı. Koronavirus pandemiyası bütün dünyada mətbuatın necə güclü vasitə olduğunu bir daha gündəmə gətirdi, 4-cü hakimiyyət funksiyasını aktuallaşdırdı. Pandemiya bir çox insanı sınaqdan keçirdiyi kimi jurnalistləri də bu sahədə səfərbər etdi. Pandemiya dövründə belə informasiyanın yayılması baxımından jurnalistlər hökumətlə vətəndaşlar arasında vasitəçi rolunu oynamaqda davam etdilər. COVID-19 pandemiyasına qarşı mübarizə zamanı jurnalistlərin böyük rolu var idi ki, bu da düzgün məlumatı vətəndaşa və hökumətə çatdırmaq idi. Jurnalistlər COVID-19 epidemiyası zamanı ön cəbhədə olub, vətəndaşların yaşadıkları çətinliklərinə baxmayaraq məlumat almasını təmin etdilər. Araşdırmalar göstərdi ki, pandemiya təhlükəsinə baxmayaraq, media jurnalistləri COVID-19 zamanı mühüm vasitəçilər oldular. Bir çox xəbər mediasının izləyici sayı epidemiyanın ilkin mərhələlərində rekord səviyyədə artdı. Bunun səbəbi isə böyük auditoriyanın sürətlə dəyişən vəziyyət haqqında məlumat almaq üçün “ac” olması idi (3).

Covid-19 epidemiyasının səbəb olduğu sağlamlıq vəziyyəti xəbər istehlakının kəskin artmasına səbəb oldu. Narahatlığı azaltmaq və bu mürəkkəb vəziyyət qarşısında cəmiyyəti istiqamətləndirmək üçün insanları məlumatlandırmaq və pandemiya haqqında bilik əldə etmək zərurəti həm ənənəvi, həm də rəqəmsal mediada və internet səhifələrində xəbər tələbinin dünya miqyasında artmasına səbəb olub. Beləliklə, xəbər mediası son dövrlərdə aktuallığını itirdiyini sübut edən tendensiyanın əksinə olaraq yüksək sosial dəyərə malik məhsula çevrildi. Beləliklə, ABŞ-da, Pew Araşdırma Mərkəzinin (2020) məlumatlarına görə, vətəndaşların 92 % -i bu sağlamlıq böhranının başlanğıcında 32 % artım qeyd edərək, koronavirus haqqında xəbərləri aktiv şəkildə istehlak etdi. Yalnız 2%-i virusla bağlı məlumat istəmədiyini bildirdi. Platformaya görə Amerikada insanların 96 %-i televiziya vasitəsilə Covid-19 haqqında məlumatlandırılıb. 93 %-i çap qəzetlərinə üstünlük verib, 94 %-i internet səhifələrinə və ya proqramlara, nəhayət, 87 %-i sosial mediaya müraciət edib. İspaniyada xəbər istehlakı pandemiyanın başlanğıcında oxşar rəqəmlər təqdim etdi. Beləliklə, Havas Medianın məlumatına görə (Ruiz de Gauna, 2020), vətəndaşların 85 %-i koronavirus haqqında öyrənmək üçün televiziya istifadə edib. 54 %-i rəqəmsal mətbuata müraciət edib, 13 %-i isə çap mediasına üstünlük verib. Nəhayət, 41 %-i internet, 38 %-i isə sosial media vasitəsilə məlumatlandırılıb. İspanların yalnız 1 %-i virus haqqında məlumat axtarmadığını bəyan edib (4).

Koronavirusun yayılmasında aşkar edilən əsas tendensiyalardan biri də rəqəmsal media ilə müqayisədə ənənəvi medianın yenidən canlanmasıdır. Xəbər istehlakında ən əhəmiyyətli artımlar və faizlər bu mediaya, xüsusən də televiziya yönəldilib. Risk və mürəkkəbliklə qeyd olunan kontekstdə ictimaiyyət konsolidə edilmiş təcrübəyə malik köklü, etibarlı xəbər mənbələrinə üstünlük verdi. Beləliklə, ənənəvi media kommunikasiya sisteminin mərkəzində idi və məlumatlandırılmaq üçün üstünlük verilən məkan olaraq sosial media, mobil tətbiqlər və ya veb

səhifələri açıq şəkildə üstələdi. Bununla onlar bu medianın son on ildə yaşadığı şəxsiyyət və aktualıq böhranı səbəbindən itirdikləri jurnalist nüfuzunun bir hissəsini geri qazandılar (5).3

Nielsen (Perez, 2020) məlumatlarına görə, televiziya ABŞ-da tamaşaçı sayı 60 % artdı. Gecə şəbəkə televiziya xəbər buraxılışları əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 42 % artdı və kabel xəbərləri 2020-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə 92 % tamaşaçı artımı yaşadı (Perez, 2020). Öz növbəsində, İspaniyada televiziya istehlakı 2020-ci ilin mart ayının birinci və ikinci iki həftəsi arasında sağlamlıq vəziyyətinin pisləşməsi ilə üst-üstə düşərək 37,8 % artıb. Bu, adambaşına gündəlik televiziya istehlakında 88 dəqiqə artım deməkdir. Nəticədə, 2020-ci ilin mart ayında adambaşına gündəlik televiziya istehlakı 284 dəqiqə, hətta 15 mart 2020-ci il bazar günü adam başına 344 dəqiqəyə çatdı. Bunlar İspaniyada televiziya tamaşaçılarının ölçülməyə başlandığı 1992-ci ildən bəri ən yüksək rəqəmlər idi (6).

İlk günlərdən etibarən koronavirusun qarşısının alınması üsulları haqqında mətbuatda mütəmadi çıxışlar edildi, məlumat xarakterli materiallar dərc olundu. Alim və mütəxəssislərin COVID-19-un növləri, diaqnostikası, o cümlədən bu xəstəliyə qarşı hazırlanması nəzərdə tutulan peyvəndlərə dair məqalələri nəşr olundu, televiziya və internet saytlarında məzmunlu müsahibələri təqdim edildi (7).

Ümumdünya Qəzetlər və Xəbər Nəşriyyatçıları Assosiasiyasının (WAN-IFRA) qeyd etdiyi kimi, müxtəlif media orqanları bu tələbatı ödəmək üçün nəzərdə tutulmuş koronavirus temalı podkastlar, xəbərdarlıqlar kimi yeni məhsullar buraxdılar. Bəzi xəbər provayderləri də Covid-19 məzmunu üçün ödəniş divarlarını ləğv edərək, vacib, həyati önəm daşıyan məlumatlara daxil olmaq üçün potensial maneəni aradan qaldırdılar. Jurnalistlər tamaşaçılara müxtəlif formatlarda mühüm ictimai sağlamlıq mesajları almağa imkan verən hekayələrin izahı və yayılmasının yeni üsullarını inkişaf etdirərək ötürməyə çalışdılar. Bu mənada izahedici videolar və infoqrafika çox populyar oldu və onların istehsalı ənənəvi xəbər otaqlarından kənara çıxdı (8).

Pandemiya zamanı minlərlə işçi evdən işlədiyi halda, cəsarətli KİV nümayəndələri koronavirusa yoluxma təhlükəsini belə gözə alaraq öz studiyalarına, xəbər otaqlarına gedərək tez-tez virus ocaqları olan yerlər – müxtəlif tibb mərkəzləri, modul tipli xəstəxanalardan canlı yayımlar edir, reportajlar hazırlayır, insanları maarifləndirirdilər.

Jurnalistlər cəmiyyətin öndə gedən peşə sahibləri kimi, fasiləsiz şəkildə ictimaiyyətin xidmətində dayandılar. Pandemiya dövründə sözün həqiqi mənasında fədakarlıq göstərən peşəkar media nümayəndələri öz operativliyini qoruyaraq həm COVID-19 pandemiyası, həm də dünya və ölkə gündəmində olan digər mövzularda cəmiyyəti məlumatlandırmaqda davam etdilər. Bu qeyri-müəyyən dövrlərdə ictimaiyyəti məlumatlandırmaq üçün xəbər otaqları pandemiya ilə bağlı işıqlandırmanı prioritet etdi. Lakin yayımlanan COVID-19 məlumatlarının daim dəyişən və bəzən təsdiqlənməmiş təbiəti jurnalistləri və tədqiqatçıları ictimaiyyətə dəqiq məlumat verməkdə çətinliklərlə üzləşdirdi (9).

Pandemiya zamanı dezinformasiya cəhdlərinin səviyyəsi kəskin şəkildə artdı. Bu da cəmiyyətə ilk vaxtlar daha çox mənfi təsir göstərdi. Xəbər agentlikləri informasiya toplamaq baxımından dezinformasiyaya qarşı mübarizənin əsas hissəsinə çevrildi. COVID-19 dövründə dünyada “Reuters” Jurnalistika Tədqiqatları İnstitutu, “Nieman” Laboratoriyası, Columbia Jurnalistika Hesabatı həmişə olduğu kimi, bu dəfə də çox faydalı mənbə rolunu oynadı. Hətta COVID-19-la bağlı ən vacib məlumat mənbəyi olan ÜST-nin koronavirus pandemiyası ilə bağlı medianın rolundan bəhs edən təlimatında kütləvi informasiya vasitələrini risklərlə bağlı təsəvvür formalaşdırmaq və cəmiyyəti öz sağlamlığını qorumağa kökləyən vasitə kimi ictimai səhiyyənin əsas elementlərindən biri olduğunu qeyd etdi. Californiyanın Berkeley Universitetinin təşkil etdiyi jurnalistika və ictimai səhiyyə ekspertlərindən ibarət bir saatdan çox davam edən müzakirə xarakterli söhbətdə global pandemiya zamanı medianın oynadığı rol haqqında danışıldı. Berkeley Universitetinin Jurnalistika fakültəsinin dekanı Ed Wasserman, pandemiya zamanı xəbərlərin işıqlandırılmasının bir çox cəhətdən media üçün bir növ sınaq rolu oynadığını da deyərək “Mən heç vaxt bu qədər çaşqın və qarışıq ölçülərə malik hekayə görmədiyini” etiraf etdi. Hekayəyə olan marağın intensivliyi və hekayənin təqdim edilmə yollarının nəticələri həqiqətən çox çətindir deyən

Wasserman yaranan çətinliklərə baxmayaraq, ümumilikdə jurnalistlərin pandemiyanın işıqlandırılmasında yaxşı iş gördüklərini qeyd etdi (10).

ÜST, Stenford Universitetinin Tibb Məktəbi, Kanadada yerləşən YouTube kanalı kimi nüfuzlu təşkilatlar əsas sağlamlıq mesajlarını çatdırmaq üçün jurnalistlərin hazırladığı izahedici videolar və animasiyalardan uğurla istifadə edənlər arasındadır. Bütün bunlar jurnalistlərin ictimai sağlamlıq mesajlarını yaradıcı şəkildə çatdırmaq və olduqları yerlərdə auditoriya ilə görüşmək bacarığını əks etdirir. Nəzərə almaq lazımdır ki, medianın ekstremal vəziyyətlərdə, xüsusilə insanların sağlamlığına qlobal təhlükənin mövcud olan şəraitdə fəaliyyəti həqiqətən ondan yüksək peşəkarlıq tələb edir. Bu dövrdə jurnalistlər də “əsgər” kimi ön cəbhədə vuruşdular (11).

Dövlət tərəfindən koronavirusun yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə həyata keçirilən bütün tədbirlər, rəsmi qərarlar, brifinqlərdə verilən məlumatlar tez bir zamanda ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılırdı. Beynəlxalq Jurnalistlər Federasiyasının açıqlamasında bildirilir ki, 2020-ci ildə dünyanı lərzəyə salan pandemiya dövrünün şərtləri söz azadlığı, demokratik media mühiti üçün ciddi məhdudiyyətlər, həlli çətin olan problemlər yaratdı. (12)BJF-nin hesablamalarına görə, dünyada hər 4 jurnalistdən 3-ü COVID-19 haqqında məlumat verərkən rəsmi məhdudiyyətlər, əngəllər və hədə-qorxularla, hər 3 jurnalistdən 2-si əmək haqqının azaldılması, iş yeri ixtisarı-itkisi və ya iş şəraitinin pisləşməsi ilə üzləşib. Jurnalistlərin 1/3-i bu dövrdə yalnız COVID-19-la bağlı materiallar hazırlamaq məcburiyyətində qalıb, digər sahələrdə araşdırmalar aparmaq imkanları əllərindən alınıb.

Həmçinin şərtləri pozan onlarla jurnalist həbs edilib, yüzlərlə jurnalist məhkəmə iddiaları ilə üzləşib, minlərlə jurnalist iş yerini itirib. Dünyada xüsusilə də qərb ölkələrində pandemiya dövründə “saxta xəbərlərin qarşısını almaq” adı altında media qanunlarına əlavələr və ya yeni qanunlar qəbul edilib ki, bu qanunların əksəriyyətində hökumətlərin sui-istifadə halları aşkar görünür, media azadlığının çərçivəsi kəskin şəkildə daraldılırdı. Bir sözlə, COVID-19 pandemiyası dünyada söz azadlığı, demokratik media mühiti üçün məqbul olmayan şərtlər formalaşdırdı. Dünya dövlətləri pandemiya ilə mübarizə adı altında peşəkar jurnalistikanın sıxışdırılması yönündə fəaliyyətlər göstərdilər.

Beynəlxalq Jurnalistlər federasiyası və onun tərəfdaşları “pandemiya dövrünün şərtlərinin perspektivdə media fəaliyyəti üçün yeni normaya çevriləcəyindən” narahat oldular. Təşkilat bunun qarşısını almaq üçün öz tərəfdaşları ilə birgə qlobal müqavimət hərəkəti – “Keyfiyyətli Jurnalistika uğrunda Qlobal Platforma” yaratmağı təklif etdilər. Lakin yaranan bu çətinliklərə baxmayaraq jurnalistika bu savaştan qalib olaraq çıxdı (13).

Nəticə

Yekun olaraq: “Jurnalistikaya xarici təzyiqlər böyükdür, lakin jurnalistikaya uyğunlaşma və təkamül üçün daxili təzyiqlər də belədir. COVID-19 bunu daha da gücləndirdi. Dünyadakı jurnalistlər üçün COVID-19 pandemiyası görünməmiş bir xəbər oldu. Hər birimizə təsir edən pandemiyanın şəxsi çətinlikləri bir yana dursun, dezinformasiyanın “infodemiyası” olan amansız xəbərlər dövrü jurnalistlərin hər zaman danışacaqları ən unikal hekayələrdən birinə çevirdi.

Covid-19 jurnalistikaya xeyli təsir edib. Bu insident birmənalı deyil, çünki bu sektorun müxtəlif aspektlərinə təsir edən müsbət və mənfi təsirlərə malikdir. Müsbət nəticələr arasında xəbər istehlakında nəzərəcarpacaq artım nəzərə çarpdı. Beləliklə, jurnalist məlumatı pandemiyanın miqyasını və təkamülünü bilmək üçün əsas mexanizm kimi yüksək dəyərə malik vacib məhsula çevrildi.

Ənənəvi media, xüsusən də televiziya yüksək sosial mərkəzliyə nail olaraq bu kontekstdə mühüm əhəmiyyət qazandı. Bu, jurnalistikanın və onun müasir cəmiyyətdəki rolunun güclənməsi deməkdir. Covid-19 həmçinin xəbərlərdən ən uzaq olan auditoriyaya məlumatla yenidən əlaqə yaratmağa imkan verdi.

Müsbət cəhətlər arasında koronavirusun infoqrafika kimi yeni formatların və informasiya məhsullarının istifadəsini də təşviq etməsi diqqət çəkdi. Bununla da o, jurnalistika keyfiyyətinin yüksəldilməsinə və ictimaiyyətlə əlaqəyə töhfə verdi. Bundan əlavə, Covid-19 medianın rəqəmsal

transformasiyasını sürətləndirdi, sektorun çevikliyini və uyğunlaşma qabiliyyətini artıraraq teleişləmə və şəbəkə təşkilini təşviq etdi. Nəhayət, bu kontekstdə rəqəmsal medianın abunələri artdı.

Xüsusi karantin rejiminin elan edildiyi, təhsil müəssisələrində tədris, təlim-təربiyə prosesinin dayandırıldığı və digər məhdudiyyətlərin tətbiq olunduğu dövrdə KİV – həm televiziya kanalları, həm qəzetlər, həm də xəbər portalları öz fəaliyyətini əvvəlkindən də operativ formada davam etdirdi.

Ədəbiyyat

1. <https://rakus.az/dunya-sarsilir-covid-19-un-qlobal-proseslere-tesiri-tehlil/>
2. <https://apa.az/az/blog/blog-single/Koronavirus-pandemiyasinin-yaratdigi-risk-kommunikasiyasinda-medianin-rolu-93>
3. https://www.researchgate.net/publication/364284632_The_role_if_journalist_in_general_public_during_COVID19_A_case_study_of_Nkanga_location_in_the_EC
4. Asociación de la Prensa de Madrid. (2020, March 23). Editores de prensa periódica cuantifican esta crisis en 250 millones de euros, con caídas publicitarias de casi el 80%. <https://www.apmadrid.es/editores-de-prensa-periodica-cuantifican-esta-crisis-en-250-millones-de-euros-con-caidas-publicitarias-de-casi-el-80/>
5. <https://journals.openedition.org/cs/5890>
6. Asociación de la Prensa de Madrid. (2020, March 23). Editores de prensa periódica cuantifican esta crisis en 250 millones de euros, con caídas publicitarias de casi el 80%. <https://www.apmadrid.es/editores-de-prensa-periodica-cuantifican-esta-crisis-en-250-millones-de-euros-con-caidas-publicitarias-de-casi-el-80/>
7. <https://www.un.org/en/coronavirus/covid-19-journalists-biggest-story-their-Lifetime>
8. Barlovento Comunicación. (2020, March). Cambio de hábitos y preferencias de la ciudadanía española frente al televisor por la crisis del coronavirus. <https://www.barloventocomunicacion.es/wp-content/uploads/2020/04/-Informe-especial-coronavirus-MARZO-2020-ACTUALIZADO.pdf>
9. <https://news.berkeley.edu/2020/05/06/covid-19-and-the-media-the-role-of-journalism-in-a-global-pandemic/>
10. <https://www-journalism.couk.cdn.ampproject.org/v/s/www.journalism.co.uk/ampnews/the-impact-of-covid-19-on-journalism-in-emerging-economies-and-the-global-south->
11. <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/world-press-freedom-day-2020/article/ifj-launches-global-platform-for-quality-journalism>
12. Casero-Ripolles, A. (2020). Impact of covid-19 on the media system. Communicative and democratic consequences of news consumption during the outbreak. *El profesional de la información*, 29(2), Article e290223. <https://doi.org/10.3145/epi.2020.mar.23> DOI : 10.3145/epi.2020.mar.23
13. Cano, F. (2020, March 24). Sin quioscos ni distribución: La crisis del coronavirus acelera la caída de la prensa en papel. *El Español*. https://www.elespanol.com/invertia/medios/20200324/sin-quioscos-distribucion-crisis-coronavirus-acelera-prensa/476953410_0.html